WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

Szkoła Podstawowa im. Rzeczpospolitej Norwidowskiej w Strachówce

Opracował: Maciej Frątczak,
nauczyciel doradca zawodowy

§ 1. Postanowienia ogólne

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego, zwany dalej WSDZ, określa organizację i sposób realizacji doradztwa zawodowego w Szkole Podstawowej im. Rzeczpospolitej Norwidowskiej w Strachówce, zwanej dalej Szkołą.

WSDZ jest elementem organizacji pracy Szkoły i stanowi podstawę do opracowywania na każdy rok szkolny Programu Realizacji Doradztwa Zawodowego. Program zatwierdza dyrektor Szkoły do 30 września danego roku szkolnego, po zaopiniowaniu przez radę pedagogiczną.

Doradztwo zawodowe jest realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego oraz z uwzględnieniem potrzeb i możliwości dzieci, uczniów, rodziców, Szkoły i lokalnego rynku pracy.

WSDZ obejmuje wszystkie etapy edukacyjne funkcjonujące w Szkole: oddziały przedszkolne, klasy I-III, klasy IV-VI oraz klasy VII-VIII, z zastrzeżeniem, że zakres i formy działań są dostosowane do wieku i możliwości rozwojowych dzieci i uczniów na danym etapie.

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2026 r. poz. 820, t.j.), w tym art. 2 pkt 4 oraz art. 26a.
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2019 r. poz. 325, ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 20 stycznia 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2026 r. poz. 73) – zmiany obowiązują od 1 września 2026 r., z wyjątkiem § 1 pkt 1, obowiązującego od 24 stycznia 2026 r.
- Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz placówkach.
- Rozporządzenie MEN z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania.
- Rozporządzenie MEN z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli.
- Statut Szkoły Podstawowej im. Rzeczpospolitej Norwidowskiej w Strachówce.

W świetle obowiązujących przepisów doradztwo zawodowe polega na realizacji działań wspierających dzieci, uczniów i słuchaczy w procesie rozpoznawania zainteresowań i predyspozycji zawodowych oraz przygotowania do wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, prowadzących do podejmowania świadomych decyzji edukacyjnych i zawodowych. Doradztwo zawodowe obejmuje ponadto działania realizowane w ramach wizyt zawodoznawczych, o których mowa w art. 26a ust. 1 pkt 3 oraz w § 3 pkt 7 rozporządzenia w sprawie doradztwa zawodowego.

§ 2. Cele WSDZ

Celem WSDZ jest wspieranie dzieci i uczniów w:

- poznawaniu własnych zasobów, zainteresowań, uzdolnień, kompetencji i predyspozycji;

- rozpoznawaniu własnych możliwości i ograniczeń w kontekście planowania ścieżki edukacyjnej i zawodowej;
- poznawaniu świata zawodów i rynku pracy;
- zdobywaniu informacji o możliwościach kształcenia i doskonalenia zawodowego;
- rozwijaniu umiejętności planowania własnego rozwoju edukacyjno-zawodowego;
- podejmowaniu decyzji dotyczących wyboru dalszego kierunku kształcenia i zawodu;
- rozwijaniu kompetencji niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy;
- przygotowaniu do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu gospodarczym i społecznym.

Ponadto WSDZ służy:

- przygotowaniu uczniów do podjęcia trafnych decyzji edukacyjno-zawodowych i wyboru szkoły ponadpodstawowej zgodnej z zainteresowaniami, uzdolnieniami i umiejętnościami;
- przygotowaniu uczniów do radzenia sobie ze zmianami we współczesnym świecie oraz do idei kształcenia ustawicznego;
- przygotowaniu rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych.

§ 3. Organizacja doradztwa zawodowego

Doradztwo zawodowe w Szkole realizowane jest w szczególności poprzez:

- zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego - w wymiarze 10 godzin dydaktycznych w roku szkolnym w każdej z klas VII i VIII;
- zajęcia z wychowawcą;
- zajęcia edukacyjne prowadzone przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów;
- działania doradcy zawodowego, w tym doradztwo indywidualne;
- zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu realizowane w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- indywidualne konsultacje i porady dla uczniów;
- konsultacje i działania skierowane do rodziców;
- spotkania z przedstawicielami zawodów i pracodawcami;
- wizyty zawodoznawcze organizowane u pracodawców, w branżowych centrach umiejętności oraz w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie zawodowe;
- współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi, uczelniami, instytucjami rynku pracy oraz innymi podmiotami;
- wykorzystywanie cyfrowych narzędzi i zasobów informacji zawodowej;
- analizę informacji dotyczących rynku pracy i możliwości zatrudnienia.

W oddziałach przedszkolnych oraz klasach I-VI doradztwo zawodowe przyjmuje formę preorientacji i orientacji zawodowej, dostosowanej do wieku dzieci i uczniów, realizowanej głównie podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Zakres sposobów realizacji doradztwa wynika z przepisów dotyczących doradztwa zawodowego oraz z organizacji pracy Szkoły i jest corocznie doprecyzowywany w Programie Realizacji Doradztwa Zawodowego.

§ 4. Zadania doradcy zawodowego

Do zadań doradcy zawodowego należy w szczególności:

- systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i słuchaczy na działania związane z doradztwem zawodowym;
- prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego;
- prowadzenie działań indywidualnych z uczniami;
- wspieranie uczniów w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- opracowywanie, we współpracy z nauczycielami, w tym nauczycielami wychowawcami, psychologami lub pedagogami, Programu Realizacji Doradztwa Zawodowego oraz koordynowanie jego realizacji;
- współpraca z nauczycielami i wychowawcami;
- współpraca z rodzicami;
- współpraca z pracodawcami i przedstawicielami branż;
- koordynowanie działalności informacyjno-doradczej Szkoły, w tym gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia;
- systematyczne analizowanie prognoz zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy oraz wyników monitoringu karier absolwentów,
- wykorzystywanie w realizacji zadań cyfrowych narzędzi doradztwa zawodowego, w tym ogólnodostępnych platform edukacyjnych i stron internetowych, ogólnopolskich baz zawodów oraz platform komunikacji z uczniami i rodzicami.

Szczegółowy harmonogram zadań, terminy określa coroczny Plan pracy doradcy zawodowego, stanowiący część Programu Realizacji Doradztwa Zawodowego.

§ 5. Współpraca z rynkiem pracy

Szkoła realizuje doradztwo zawodowe we współpracy, w szczególności, z:

- lokalnymi i regionalnymi pracodawcami;

- szkołami ponadpodstawowymi programowo wyższymi;
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną;
- Powiatowym Urzędem Pracy oraz publicznymi służbami zatrudnienia;
- Ochotniczymi Hufcami Pracy;
- Ośrodkiem Rozwoju Edukacji;
- agencjami zatrudnienia;
- biblioteką szkolną i lokalną;
- doradcami zawodowymi z innych szkół i placówek (sieć współpracy);
- innymi podmiotami wspierającymi rozwój edukacyjny i zawodowy uczniów, np. organizacjami pozarządowymi, lekarzem medycyny pracy.

Współpraca może obejmować w szczególności:

- konsultowanie Programu Realizacji Doradztwa Zawodowego;
- poznawanie oczekiwań pracodawców oraz aktualnych i przewidywanych potrzeb rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów oraz Dni Otwartych szkół ponadpodstawowych;
- warsztaty i lekcje zawodoznawcze;
- wycieczki i wizyty zawodoznawcze, w tym w branżowych centrach umiejętności;
- projekty edukacyjne;
- praktyczne poznawanie środowiska pracy, w tym poprzez wolontariat i praktyki absolwenckie.

§ 6. Wykorzystanie danych rynku pracy

W planowaniu i realizacji doradztwa zawodowego Szkoła uwzględnia, w miarę dostępności i adekwatności do potrzeb uczniów:

- prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy;
- informacje o lokalnym i regionalnym rynku pracy;
- wyniki monitoringu karier absolwentów - w zakresie dostępnych dla Szkoły danych;
- informacje dotyczące zawodów i kwalifikacji;
- informacje dotyczące zmian technologicznych, w tym wpływu sztucznej inteligencji na zawody i rynek pracy;
- informacje dotyczące możliwości kształcenia i zdobywania kwalifikacji.

Zgodnie ze Statutem Szkoły, uczniowie i rodzice są zapoznawani z cyfrowymi narzędziami doradztwa zawodowego, w tym ogólnodostępnymi platformami edukacyjnymi, ogólnopolskimi bazami zawodów, prognozą zapotrzebowania na pracowników oraz platformami komunikacji z doradcą zawodowym.

§ 7. Współpraca z rodzicami

Szkoła wspiera rodziców w podejmowaniu przez dzieci i uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych poprzez:

- konsultacje indywidualne z doradcą zawodowym i wychowawcami;
- spotkania informacyjne, w tym spotkanie z rodzicami klasy VIII;
- warsztaty;
- udostępnianie informacji o możliwościach dalszego kształcenia oraz o rynku pracy (strona internetowa Szkoły, e-dziennik, tablice informacyjne, szkolne konto Facebook);
- włączanie rodziców w działania związane z planowaniem ścieżki edukacyjno-zawodowej uczniów, w tym w spotkania informacyjne i wydarzenia zawodoznawcze.

§ 8. Dokumentowanie realizacji WSDZ

Realizacja WSDZ jest dokumentowana w szczególności poprzez:

- roczny Program Realizacji Doradztwa Zawodowego;
- harmonogram działań (Plan pracy doradcy zawodowego);
- dokumentację zajęć (tematy zajęć w dziennikach);
- dokumentację konsultacji indywidualnych;
- materiały informacyjne;
- dokumentację współpracy z pracodawcami i innymi partnerami;
- informacje o przeprowadzonych wydarzeniach, warsztatach i wizytach zawodoznawczych;
- wnioski z monitoringu i ewaluacji działań.

§ 9. Ewaluacja

Realizacja doradztwa zawodowego podlega okresowej analizie i ewaluacji. Za monitoring odpowiada doradca zawodowy/koordynator doradztwa zawodowego w Szkole. Wnioski z ewaluacji są wykorzystywane przy opracowywaniu Programu Realizacji Doradztwa Zawodowego na kolejny rok szkolny.

Ewaluacja może być przeprowadzana m.in. poprzez analizę dokumentacji, badania ankietowe, obserwacje i rozmowy indywidualne, w formie wybranej przez Szkołę. Dyrektor, po konsultacji z doradcą zawodowym, ustala sposoby i zasady prowadzenia monitoringu oraz osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie ewaluacji.

Przy planowaniu kolejnych działań Szkoła uwzględnia w szczególności: potrzeby uczniów, potrzeby rodziców, wyniki ewaluacji, informacje od nauczycieli i wychowawców, informacje od partnerów zewnętrznych oraz aktualne dane dotyczące rynku pracy.

Wyniki monitoringu i ewaluacji za rok szkolny 2025/2026

W czerwcu 2026 r. przeprowadzono monitoring i ewaluację realizacji Programu za rok szkolny 2025/2026 (badania ankietowe wśród nauczycieli oraz uczniów klas IV-VIII, analiza dokumentacji). Na podstawie „Monitoringu i Ewaluacji Programu Realizacji WSDZ - Szkoła Podstawowa w Strachówce, rok szkolny 2025/2026" sformułowano następujące rekomendacje, uwzględnione w Programie Realizacji Doradztwa Zawodowego na rok szkolny 2026/2027:

- znaczące zwiększenie liczby wycieczek zawodoznawczych oraz spotkań uczniów z przedstawicielami zawodów i pracodawcami;
- zorganizowanie dla grona pedagogicznego szkolenia wprowadzającego z zakresu WSDZ oraz diagnozy predyspozycji zawodowych w miarę możliwości organizacyjnych szkoły;
- zwiększenie zasięgu działań doradczych, tak aby dotarły do wszystkich uczniów;
- wzbogacenie treści doradczych o aktualne informacje o zawodach poszukiwanych na rynku pracy;
- rozwinięcie oferty warsztatów i zajęć grupowych;
- doprecyzowanie zakresu zadań poszczególnych realizatorów WSDZ, ze szczególnym uwzględnieniem nauczycieli;
- włączanie rodziców w wybrane działania doradcze, np. spotkania informacyjne dotyczące wyboru dalszej ścieżki kształcenia.

§ 10. Osoby odpowiedzialne

Za organizację i koordynowanie doradztwa zawodowego w Szkole odpowiada dyrektor Szkoły oraz wyznaczone przez niego osoby, w szczególności doradca zawodowy.

Funkcję szkolnego doradcy zawodowego oraz koordynatora WSDZ pełni:

Maciej Frątczak - nauczyciel doradca zawodowy.

W realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są ponadto wszyscy członkowie rady pedagogicznej: wychowawcy, nauczyciele wszystkich etapów edukacyjnych, pedagog, psycholog i pozostali specjaliści, nauczyciel-bibliotekarz oraz nauczyciele-wychowawcy świetlicy szkolnej, zgodnie z zadaniami określonymi w Programie Realizacji Doradztwa Zawodowego.

Postanowienia końcowe

- Niniejszy WSDZ stanowi podstawę organizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego w Szkole na wszystkich etapach edukacyjnych.
- Szczegółowy zakres, terminy i osoby odpowiedzialne za realizację działań w danym roku szkolnym określa coroczny Program Realizacji Doradztwa Zawodowego.
- WSDZ jest dokumentem otwartym i może być modyfikowany w odpowiedzi na zmieniające się przepisy prawa, potrzeby uczniów i rodziców oraz warunki funkcjonowania Szkoły, a także na podstawie wniosków z corocznego monitoringu i ewaluacji.
- Realizacja WSDZ wymaga współpracy całej społeczności szkolnej oraz, w miarę potrzeb, podmiotów zewnętrznych.

Opracował/a:

Stanowisko: Maciej Frątczak, nauczyciel doradca zawodowy

Data: 25.09.2026 r.

Zaopiniowano przez Radę Pedagogiczną (data): .....

Zatwierdził/a (Dyrektor Szkoły): .....

Program Realizacji Doradztwa Zawodowego Uwzględniający Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego

w Szkole Podstawowej im. Rzeczpospolitej Norwidowskiej w Strachówce

w roku szkolnym 2026/2027

„Wybierz pracę, którą kochasz, a nie będziesz musiał pracować nawet przez jeden dzień w swoim życiu”

Konfucjusz

Wrzesień 2026 rok

Spis treści

Wstęp 5
Podstawa Prawna 6
1. Założenia Programu Realizacji Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego 7
2. Zasady WSDZ 8
3. Główny cel realizacji orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w szkole podstawowej 8
3.1. Doradztwo zawodowe realizowane jest: 9
3.2. Cel główny: 9
3.3. Cele szczegółowe: 10
4. Doradztwo zawodowego w naszej Szkole: 11
5. Zadania doradcy zawodowego: 11
6. Plan pracy doradcy zawodowego 12
7. Metody i formy pracy z uczniami 13
8. Działania związane z doradztwem zawodowym i ich adresaci: 14
Uczniowie 14
Rodzice 15
Nauczyciele 15
9. Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym w szkole 16
Dyrektor: 16
Doradca zawodowy: 16
Wychowawcy: 17
Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej): 17
Specjaliści: 20
Nauczyciele - wychowawcy w świetlicy szkolnej: 20
Nauczyciel-bibliotekarz: 20
Inne osoby zatrudnione w szkole: 20
Instytucje wspomagające: 21
10. Rodzice są ważnym i nieodzownym element WSDZ 21
11. Oczekiwane efekty 22
Dla uczniów: 22
Dla rodziców: 22
Dla szkoły: 22
Dla środowiska lokalnego: 22
Korzyści dla pracodawcy: 23
12. Sojusznicy – sieć podmiotów/instytucji współpracujących ze szkołą 23
13. Zasoby materialne szkoły 24

14. Diagnoza potrzeb w zakresie realizacji programu WSDZ 25
15. Monitoring i ewaluacja 25
16. Zadania przy realizacji programu wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego 26
17. Oddziały przedszkolne w szkole podstawowej 29
17.1. Cel preorientacji 29
17.2. Treści programowe 29
18. Oddziały nauczania wczesnoszkolnego, klasy I–III 31
18.2. Treści programowe 31
19. Oddziały klas IV–VI 33
19.1. Cel orientacji zawodowej 33
17.1. Treści programowe 33
18. Oddziały klas VII–VIII 35
18.1. Cel doradztwa zawodowego 35
18.2. Treści programowe 35
19. Program Realizacji Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego 38
Oddziały Przedszkolne 38
Klasy I-III SP 44
Klasy IV-VI SP 48
Klasy VII-VIII SP 52
20. Działania z zakresu doradztwa zawodowego podejmowane w klasach VII i VIII 59
21. Słownik pojęć 61
22. Postanowienia końcowe 62

Wstęp

W świecie ogromnych zmian wybór ścieżek kształcenia, zawodu, pracy przebiega inaczej aniżeli kilkanaście lat temu, przed okresem transformacji społeczno-kulturowej. Uczniowie muszą wielokrotnie dokonywać wyborów edukacyjno-zawodowych nie będąc do nich w pełni przygotowani. Młodzież ma problemy związane z budowaniem własnej tożsamości, a równolegle staje przed trudnymi decyzjami dokonywania wyborów życiowych, ścieżek edukacyjnych i drogi zawodowej. Decyzje edukacyjno-zawodowe nie zawsze są podejmowane przez młodzież racjonalnie, a planowanie przypomina bardziej układanie puzzli z dostępnej wiedzy pochodzącej z różnych źródeł np. telewizji, książek, szkoły, Internetu, reklamy, popkultury, mody, porad udzielanych przez członków rodziny, znajomych. Tak podejmowane decyzje stanowią jednak o przyszłym życiu, karierze zawodowej młodych ludzi.

Tymczasem dziecko poznaje zawody już od najmłodszych lat. Najpierw styka się z zawodami swoich rodziców, najbliższego otoczenia, później w szkole poznaje rozmaite profesje. Źródłami informacji są ponadto przekazy ustne, książki beletrystyczne, czasopisma, audycje radiowe i telewizyjne, filmy, wycieczki. Mimo to wiedza młodzieży o zawodach jest najczęściej mała i zbyt wyrywkowa. Ciągle aktualny jest problem, jak pomóc młodzieży poznawać przyszłe zawody i czy trzeba poznać wszystkie, aby dobrze wybrać jeden? Czym jest jednak zawód? Według J. Szczepańskiego zawód jest „wewnętrznie spójnym systemem czynności, wymagających określonych kwalifikacji, wykonywanych w uregulowany sposób, systematycznie stanowiących podstawę utrzymania i zapewniających pozycję w społeczeństwie”[1] W Polsce jest opisanych około 2400 zawodów[2]. Obecnie w poradnictwie stosowany jest najczęściej podział zawodów wg Klimowa, który poszczególne zawody zawarł w 5 kategoriach:

1)człowiek – człowiek (np. lekarz, nauczyciel, psycholog)

[1] **J. Szczepański, Podstawowe pojęcia socjologii, Warszawa 1963**

[2] **T.W. Nowacki, Zawodoznawstwo, Radom 1999**

2)człowiek – dane - symbol (np. ekonomista, informatyk, księgowa)

3)człowiek – technika (np. elektronik, mechanik maszyn, elektryk, stolarz)

4)człowiek – przyroda (np. leśnik, rolnik, weterynarz, ogrodnik)

5)człowiek – obraz artystyczny (np. plastyk, muzyk, aktor, złotnik, modystka)[3]

Jeżeli chcemy pomagać uczniom w podejmowaniu decyzji zawodowych, musimy sobie zdawać sprawę z tego, w jak trudnym okresie rozwojowym znajduje się wtedy młodzież. W literaturze etap ten określany jest jako: wzrastanie, dorastanie, dojrzewanie czy też adolescencja. Jest to faza przechodzenia z dzieciństwa do dorosłości, której granice ujmowane między 12 r. ż. a 18 r. ż. ulegają obecnie rozszerzeniu na skutek z jednej strony szybkiego okresu dojrzewania młodzieży, z drugiej wydłużającego się okresu nauki i później osiąganej samodzielności. Chociaż wybór zawodu nie dotyczy tylko tego okresu, ponieważ jest procesem rozpoczynającym się wcześniej i trwającym nadal, to jednak pierwszą decyzję zawodową podejmują uczniowie już w Szkole Podstawowej, a więc gdy mają 14-15 lat, a później w IV klasie liceum mając 18 lub 19 lat. D. Super określa ten wiek rozwoju zawodowego mianem stadium poszukiwania (podokres wstępny 15-17 r.ż. i podokres przejściowy 18-21 r.ż.)[4]

Podstawa Prawna

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, poz. 59
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe, poz. 60
- Rozporządzenie MEN z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz placówkach
- Rozporządzenie MEN z dnia 28 marca 2017r. w sprawie ramowych planów nauczania.

[3] **J. Wołejszo, Problemy psychologiczne i pedagogiczne w procesie wyboru zawodu, Warszawa 1990**

[4] **J. Budkiewicz, Psychologiczna problematyka rozwoju zawodowego, Warszawa 1965**

- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z 2023 r. poz. 2102, ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2019 r. poz. 325), ze zm. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2019 roku.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 20 stycznia 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2026 r. poz. 73) - zmiany wchodzą w życie z dniem 1 września 2026 r., z wyjątkiem § 1 pkt 1, który obowiązuje od dnia następującego po dniu ogłoszenia (24 stycznia 2026 r.).
- Art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2026 r. poz. 820, t.j.).
- Statut Szkoły

W świetle obowiązujących przepisów prawa oświatowego doradztwo zawodowe polega na realizacji w publicznych przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego, w publicznych szkołach i publicznych placówkach art. 2 pkt 4 oraz art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe – Dz. U. z 2026 r. poz. 820, z późn. zm., zwanej dalej „ustawą"), działań w celu wspierania dzieci i uczniów oraz słuchaczy w procesie rozpoznawania zainteresowań i predyspozycji zawodowych oraz przygotowania do wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, które prowadzą do podejmowania świadomych decyzji edukacyjnych i zawodowych przez uczniów. Doradztwo zawodowe obejmuje ponadto działania realizowane w ramach wizyt zawodoznawczych, o których mowa w art. 26a ust. 1 pkt 3 oraz w § 3 pkt 7 rozporządzenia w sprawie doradztwa zawodowego.

1. Założenia Programu Realizacji Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

Program Realizacji Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego to ogół działań podejmowanych przez przedszkole i szkołę w celu przygotowania uczniów

do świadomych wyborów edukacyjno-zawodowych, czyli do wyboru szkoły ponadpodstawowej, poziomu i kierunku kształcenia, przyszłego zawodu.

Program określa role i zadania nauczycieli w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty i metody pracy. Doradztwo zawodowe jest nieodłączną częścią procesu wychowania i służy prawidłowemu rozpoznaniu przez ucznia swojego potencjału edukacyjno-zawodowego. Celem doradztwa zawodowego jest wskazanie uczniom ścieżki osobistego rozwoju poprzez wydobywanie ich mocnych stron, uzdolnień, umiejętności oraz preferencji co w efekcie przyczyni się do wyboru szkoły i odpowiedniego profilu klasy. Charakter doradztwa zawodowego sprowadza się do tego, że w pełni jest respektowana i doceniana autonomia i indywidualność jednostki. W oparciu o uzyskaną wiedzę na temat posiadanych cech charakteru, zdolności, zainteresowań, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia przedstawia się uczniowi informacje o możliwościach dalszego kształcenia.

Celem nauczania i wychowania jest optymalne przygotowanie młodzieży do aktywnego funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie, a przede wszystkim do podjęcia pracy zawodowej, zgodnej z możliwościami jednostki i uwarunkowaniami rynku pracy.
Program jest skierowany do uczniów, ich rodziców, prawnych opiekunów i nauczycieli, ma charakter planowych działań i koordynowany jest przez szkolnego koordynatora ds. doradztwa zawodowego, obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami, prawnymi opiekunami oraz nauczycielami.

2. Zasady WSDZ

Realizacja Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego w Szkole opiera się na czterech zasadach:

- Długofalowość - działania doradcze są prowadzone w sposób ciągły od klasy I do VIII; uczeń stopniowo poznaje siebie, świat zawodów, możliwości dalszego kształcenia i uczy się planować własny rozwój.
- Indywidualizacja - działania są dostosowane do potrzeb, możliwości, zainteresowań i uzdolnień uczniów; szczególnym wsparciem obejmuje się uczniów niezdecydowanych, mających trudności w określeniu swoich planów oraz posiadających szczególne uzdolnienia lub zróżnicowane potrzeby edukacyjne.
- Systemowość - doradztwo zawodowe nie jest zadaniem wyłącznie doradcy zawodowego; w jego realizację, zgodnie z kompetencjami, zaangażowani są dyrektor,

doradca zawodowy, wychowawcy, nauczyciele, pedagog, psycholog, inni specjaliści, nauczyciel bibliotekarz oraz rodzice.

- Współpraca - realizacja WSDZ wymaga współdziałania całej społeczności szkolnej, rodziców oraz, w miarę potrzeb, pracodawców i instytucji wspierających rozwój edukacyjny i zawodowy uczniów.

3. Główny cel realizacji orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w szkole podstawowej

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

3.1. Doradztwo zawodowe realizowane jest:

- w klasach VII-VIII w formie zajęć doradztwa zawodowego w wymiarze 10 godzin dydaktycznych w ciągu roku szkolnego,
- w ramach zajęć z pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- na zajęciach przedmiotowych;
- na lekcjach z wychowawcą.
- w ramach wizyt zawodoznawczych organizowanych u pracodawców, w branżowych centrach umiejętności oraz w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie

zawodowe, mających na celu poznanie przez uczniów środowiska pracy w wybranych zawodach.

3.2. Cel główny:

1. Przygotowanie uczniów do podjęcia trafnych decyzji edukacyjno-zawodowych, wyboru szkoły ponadpodstawowej zgodnej z zainteresowaniami, uzdolnieniami i umiejętnościami oraz do roli pracownika na współczesnym rynku pracy.
2. Przygotowanie uczniów do radzenia sobie z ciągłymi zmianami we współczesnym świecie.
3. Wdrażanie do idei kształcenia ustawicznego, kreatywnego i mobilnego funkcjonowania zgodnie ze zmianami we współczesnym świecie.
4. Przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych.

3.3. Cele szczegółowe:

Celem orientacji zawodowej, prowadzonej w kl. I-VI jest:

- wyjaśnienie znaczenia pracy w życiu człowieka;
- zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów, które człowiek może wykonywać;
- uruchomienie kreatywności uczniów na temat swojej przyszłości;
- zapoznanie uczniów ze znaczeniem własnych zainteresowań i predyspozycji w wyborze właściwego zawodu;
- poszukiwanie przez uczniów odpowiedzi na pytanie: jakie są moje możliwości, uzdolnienia, umiejętności, cechy osobowości, stan zdrowia;
- rozwijanie umiejętności oceny swoich możliwości.

Celem doradztwa zawodowego w kl. VII-VIII jest:

- odkrywanie i rozwijanie świadomości zawodowej uczniów, planowanie drogi edukacyjno-zawodowej na każdym etapie edukacji;

- motywowanie uczniów do podejmowania dyskusji i refleksji nad wyborem przyszłej szkoły i zawodu;
- rozbudzanie aspiracji zawodowych i motywowanie do działania;
- wdrażanie uczniów do samopoznania;
- wyzwalanie wewnętrznego potencjału uczniów;
- kształcenie umiejętności analizy swoich mocnych i słabych stron;
- rozwijanie umiejętności pracy zespołowej i współdziałania w grupie;
- wyrabianie szacunku dla samego siebie;
- poznanie możliwych form zatrudnienia;
- poznanie lokalnego rynku pracy;
- poznanie możliwości dalszego kształcenia i doskonalenia zawodowego;
- poznawanie struktury i warunków przyjęć do szkół ponadpodstawowych;
- poznawanie różnych zawodów;
- udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

4. Doradztwo zawodowego w naszej Szkole:

- rozwijanie aktywności poznawczej uczniów w kierunku właściwej samooceny swoich możliwości psychofizycznych
- poznawanie przez młodzież własnej osobowości w określaniu przydatności zawodowej
- przygotowanie uczniów do konstruowania realistycznych planów Kariery Edukacyjno-Zawodowej
- kształtowanie świadomych decyzji w wyborze szkoły i kształcenia
- aktywizowanie uczniów do poznawania różnych grup zawodowych

- inspirowanie młodzieży do poznawania kierunków kształcenia i wymagań edukacyjnych w szkołach ponadpodstawowych
- rozwijanie umiejętności pracy zespołowej, przełamywanie barier środowiskowych miasto-wieś oraz kształtowanie właściwych relacji społecznych
- poznawanie zawodów przyszłości w kraju i Unii Europejskiej
- poznawanie rynku pracy oraz zjawisk reorientacji, mobilności zawodowej, edukacji ustawicznej
- zapoznanie rodziców z problematyką rozwoju zawodowego dziecka
- angażowanie rodziców w proces wychowawczy dziecka dotyczący wyboru zawodu i właściwej szkoły ponadpodstawowej
- prowadzenie indywidualnego i grupowego doradztwa na terenie szkoły podstawowej
- prowadzenie diagnozy środowiska szkół ponadpodstawowych i dostosowanie ich do potrzeb uczniów
- aktywizowanie i podnoszenie kompetencji nauczycieli do prowadzenia orientacji i doradztwa zawodowego w szkoły podstawowej

5. Zadania doradcy zawodowego:

- systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i słuchaczy na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego;
- prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego,
- opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami, w tym nauczycielami wychowawcami opiekującymi się oddziałami, psychologami lub pedagogami, programu realizacji doradztwa zawodowego,
- wspieranie nauczycieli, w tym nauczycieli wychowawców opiekujących się oddziałami, psychologów lub pedagogów, w zakresie realizacji działań określonych w programie realizacji doradztwa zawodowego,
- koordynowanie działalności informacyjno-doradczej realizowanej przez szkołę, w tym gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.

- systematyczne analizowanie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy oraz wyników monitoringu karier absolwentów, a uzyskane dane wykorzystuje w działaniach doradczych prowadzonych z uczniami i ich rodzicami;
- wykorzystywanie w realizacji zadań cyfrowych narzędzi doradztwa zawodowego, w tym zasobów zamieszczonych na ogólnodostępnych platformach edukacyjnych i stronach internetowych, ogólnopolskich baz zawodów oraz platform komunikacji z uczniami i ich rodzicami.

6. Plan pracy doradcy zawodowego

Zadanie	Termin	Partnerzy / Współpraca	Efekty	Uwagi
pkt 1. Diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na działania doradcze	wrzesień, na bieżąco	Pedagog, wychowawcy klas, nauczyciele (np. informatyki), rodzice	Zebranie informacji do opracowania Programu Realizacji Doradztwa Zawodowego	
pkt 1a. Analizowanie aktualnych danych i prognoz rynku pracy oraz wyników monitoringu karier absolwentów	przy opracowaniu programu i na bieżąco	Instytucje rynku pracy, dyrektor	Wykorzystanie aktualnej prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego oraz wyników monitoringu karier absolwentów w pracy z uczniami i rodzicami	Zadanie wprowadzone rozporządzeniem Ministra Edukacji z 20 stycznia 2026 r.
pkt 2. Prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego (10 godzin w klasie VII i 10 godzin w klasie VIII)	zgodnie z harmonogramem , cały rok szkolny	Wychowawcy klas VII-VIII, dyrektor	Realizacja treści programowych zgodnie ze szczegółowym planem zajęć	
pkt 3. Opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami programu realizacji doradztwa zawodowego oraz koordynowanie jego realizacji	wrzesień (opracowanie), cały rok (koordynacja)	Dyrektor, wychowawcy, nauczyciele, pedagog/psycholog	Aktualny, zatwierdzony Program Realizacji Doradztwa Zawodowego	Program zatwierdza dyrektor do 30 września po zaopiniowaniu przez radę pedagogiczną
pkt 4. Wspieranie nauczycieli, wychowawców, pedagoga i psychologa w realizacji działań doradczych	na bieżąco	Dyrektor, pedagog, psycholog	Wsparcie nauczycieli, wychowawców i specjalistów w realizacji zadań określonych w programie	
pkt 5. Koordynowanie działalności informacyjno-doradczej, w tym gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych	cały rok	Wychowawcy klas, nauczyciel bibliotekarz	Zapewnienie uczniom i rodzicom dostępu do aktualnych informacji o ofercie szkół i zasadach rekrutacji	
pkt 6. Realizowanie działań wynikających z programu realizacji doradztwa zawodowego (zajęcia grupowe, porady indywidualne, informacje edukacyjno-zawodowe, wizyty zawodoznawcze)	cały rok szkolny, zgodnie z programem	Pracodawcy, przedstawiciele branż, szkoły ponadpodstawowe, instytucje rynku pracy	Prowadzenie działań z zakresu doradztwa zawodowego w sposób ciągły i zaplanowany; przygotowanie uczniów do wyborów edukacyjno-zawodowych	
pkt 7. Wykorzystywanie w realizacji zadań cyfrowych narzędzi doradztwa zawodowego, w tym platform	cały rok	—	Umożliwienie uczniom i rodzicom korzystania z ogólnodostępnych platform	Zadanie wprowadzone rozporządzeniem

edukacyjnych, baz zawodów i platform komunikacji z uczniami i rodzicami			edukacyjnych, baz zawodów i platform komunikacji	Ministra Edukacji z 20 stycznia 2026 r.

7. Metody i formy pracy z uczniami

- ankiety,
- pogadanki,
- gazetki tematyczne,
- zajęcia z pedagogiem szkolnym,
- zajęcia z wychowawcą,
- godziny w planie nauczania doradztwa zawodowego w kl. 7-8,
- powiązanie treści programowych przedmiotów ze światem zawodów,
- zajęcia warsztatowe służące rozwijaniu i doskonaleniu umiejętności autoprezentacji, samopoznaniu i określeniu predyspozycji zawodowych,
- warsztaty doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i współdziałania w grupie, radzenie sobie ze stresem,
- organizowanie wycieczek,
- prezentacje multimedialne,
- spotkania z przedstawicielami instytucji doradczych,
- udostępnianie informacji o szkołach i zawodach,
- spotkania z przedstawicielami różnych zawodów np. z rodzicami,
- przegląd prasy, czasopism, stron internetowych,
- poradnictwo indywidualne i grupowe.

8. Działania związane z doradztwem zawodowym i ich adresaci:

Działania związane z doradztwem zawodowym w szkole podstawowej są kierowane do trzech grup adresatów:

Uczniowie

- udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: poznawanie własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych;
- pomaganie uczniom w przygotowywaniu teczek „portfolio”;
- aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;
- prowadzenie kół zainteresowań;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne;
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- informowanie o ofercie kształcenia w szkołach programowo wyższych;
- umożliwienie udziału w spotkaniach z absolwentami szkoły;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów;
- organizowanie spotkań z inspirującymi osobami (pasjonatami, autorami innowacyjnych rozwiązań – młodymi ludźmi, którzy odnieśli sukces zawodowy);
- organizowanie wycieczek zawodoznawczych;
- stwarzanie uczniom klas VII–VIII możliwości udziału w ramach zajęć edukacyjnych w zajęciach u pracodawców lub lekcjach zawodoznawczych organizowanych przez szkoły ponadpodstawowe zawodowe zgodnie z ich zainteresowaniami i potrzebami; umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej poprzez strony internetowe szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne, e-dziennik;
- organizowanie zajęć w świetlicy związanych z orientacją zawodową;

- organizowanie kącików zawodoznawczych, np. w świetlicy szkolnej, w salach edukacji wczesnoszkolnej;
- organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym, np. konkursy, prezentacje zawodów;
- udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- prowadzenie projektów edukacyjnych tematycznie powiązanych z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym.

Rodzice

- organizowanie spotkań informacyjno-doradczych z doradcą zawodowym bądź wychowawcami w szkole;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji działających na rynku pracy;
- prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów;
- informowanie o targach edukacyjnych oraz innych wydarzeniach organizowanych w szkole i poza nią;
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez: biblioteczkę publikacji, stronę www szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne, e-dziennik);
- włączanie rodziców w szkolne działania związane z preorientacją zawodową, orientacją zawodową i doradztwem zawodowym.

Nauczyciele

- umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;
- prowadzenie lekcji otwartych;
- zwoływanie szkoleniowych posiedzeń rady pedagogicznej;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;

- wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

9. Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym w szkole

W realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej, tj.

Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze

Doradca zawodowy:

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia
- związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów.
- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działaniom związane z doradztwem zawodowym;

- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;
- organizuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły podnoszącą
- efektywność prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym; współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;
- współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego.

Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;

- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

- **Nauczyciele zajęć komputerowych** prowadzą naukę poszukiwania, selekcjonowania, porządkowania, gromadzenia i wykorzystywania informacji np. dotyczących oferty edukacyjnej szkół średnich i lokalnego rynku pracy i rynku edukacyjnego, wyjaśniają organizację pracy i przepisy bhp w pracy z komputerem, uczą komunikowania się z pomocą komputera i technologii informacyjnych. Prezentują sposoby opracowywania tekstów, prezentacji multimedialnych oraz danych liczbowych w arkuszu kalkulacyjnym. Wdrażają do pracy zespołowej w ramach projektu, pokazują sposoby wykorzystania technologii informacyjnych w różnych zawodach.
- **Nauczyciele języka polskiego** omawiają charakter pracy w różnych zawodach, uczą tworzenia wypowiedzi: pisania życiorysu, podania, ogłoszenia, listu oficjalnego (dostosowywanie wypowiedzi do sytuacji). Kształtują umiejętność operowania słownictwem z kręgu: szkoła i nauka, środowisko społeczne. Wdrażają do samokształcenia i docierania do informacji za pomocą słowników, encyklopedii. Pokazują znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w autoprezentacji.
- **Nauczyciele matematyki** uczą gromadzenia i porządkowania danych o edukacji i zawodach, odczytywania i interpretacji danych w tekstach, tablicach i wykresach.

Kształtują umiejętność posługiwania się procentami, zapoznają z zawodami z dziedziny księgowości i rachunkowości. Uczą planowania czynności z wykorzystaniem kalendarza (wykonywanie obliczeń) oraz dzielenia zadań na etapy.

- **Nauczyciele języków obcych** zapoznają z zasobem języka dotyczącym nauki i pracy oraz cech charakteru i umiejętności. Prezentują uczniom treści o zawodach w języku obcym. Uczą tworzenia kilkuzdaniowych wypowiedzi na temat swoich umiejętności (prezentacja siebie). Zachęcają do pracy zespołowej metodą projektu.
- **Nauczyciele przedmiotów przyrodniczych** zapoznają z zawodami z dziedziny meteorologii, rolnictwa, biologii, leśnictwa, ochrony środowiska, fizyki, chemii, geografii, ochrony zdrowia, astronomii. Omawiają stan zdrowia i choroby człowieka nawiązując do przeciwwskazań zdrowotnych w wybranych zawodach. Wykazują znaczenie odpoczynku w życiu człowieka, prawidłowych warunków nauki i pracy, zasad uczenia się. Wdrażają do planowania dnia i organizowania pracy własnej.
- **Nauczyciele historii i WOS-u** informują o siedzibie władz lokalnych uczniów oraz ich zakresie działań i sposobie powoływania. Wyjaśniają demokratyczny charakter państwa. Charakteryzują pojęcie samorządności, opisują zawody związane z polityką, dyplomacją, przedstawiają zawód historyka. Zapoznają ze znaczeniem społecznego podziału pracy, opisują grupy społeczne i ich role w społeczeństwie. Omawiają z uczniami problemy współczesnej Polski (m.in. bezrobocie). Zapoznają ze zjawiskiem emigracji politycznej i zarobkowej. Uczą tworzenia drzewa genealogicznego. Omawiają z uczniami funkcjonowanie przemysłu, warunki pracy w fabryce dawniej i dziś. Prezentują podstawowe cechy obecnego systemu gospodarczego.
- **Nauczyciele wychowania fizycznego** omawiając trening zdrowotny, pomagają opracować rozkład dnia ucznia, uwzględniając proporcje między pracą a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym i fizycznym.
- **Nauczyciele wychowania do życia w rodzinie** prowadzą lekcje na temat ról społecznych i modeli życia. Zapoznają ze sposobem pracy instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Kształtują u uczniów poczucie odpowiedzialności za własny rozwój.
- **Nauczyciele etyki** przedstawiają znaczenie i wartość pracy w życiu człowieka, etykę zawodową, pomagają tworzyć uczniom ich własne systemy wartości. Pomagają poznać siebie, przyjąć odpowiedzialność za siebie. Przekazują wiedzę o znaczeniu praw i obowiązków, zasad i reguł postępowania w życiu człowieka. Uczą prowadzenia

dyskusji i umiejętności uzasadniania opinii dotyczących zjawisk w społeczności lokalnej.

- **Nauczyciel muzyki** zapoznaje uczniów z zawodami związanymi z muzyką, przekazuje wiedzę o tworzeniu instrumentów, uczy gry na instrumentach.
- **Nauczyciel plastyki** zapoznaje z zawodami z dziedziny kultury. Uczy korzystania z przekazów medialnych oraz wykorzystywania ich wytworów.
- **Nauczyciel techniki** opisuje funkcje urządzeń technicznych, omawia kolejność działań technologicznych, organizację miejsca pracy i szacowanie czasu jej trwania. Uczy posługiwania się narzędziami do obróbki ręcznej. Zapoznaje z zawodami z dziedziny techniki.

Specjaliści:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów,
- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele - wychowawcy w świetlicy szkolnej:

- włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- organizują w sali kąciki zawodoznawcze;
- rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;

- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

Nauczyciel-bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

Inne osoby zatrudnione w szkole:

np. pielęgniarka:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków - adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów

Instytucje wspomagające:

np. Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna

- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.
- udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery,
- prowadzenie dla uczniów zajęć grupowych z doradztwa zawodowego;

10. Rodzice są ważnym i nieodzownym element WSDZ

- są zaangażowani i przygotowani do pełnienia roli „doradców”

- znają czynniki wyboru szkoły i zawodu, wspierają dzieci w procesie podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych
- znają pełną ofertę edukacyjną na różnych poziomach kształcenia
- wiedzą, gdzie szukać pomocy dla dzieci z różnymi problemami zdrowotnymi, emocjonalnymi, decyzyjnymi, intelektualnymi
- włączają się do działań informacyjnych szkoły jako przedstawiciele różnych zawodów

11. Oczekiwane efekty

Dla uczniów:

- znają czynniki niezbędne do podjęcia prawidłowej decyzji o wyborze zawodu: wiedza o sobie, wiedza o świecie zawodów, rynku pracy, zawodach przyszłości i drogach kształcenia,
- potrafią określić swoje mocne strony,
- są świadomi swoich ograniczeń,
- potrafią wskazać swoje uzdolnienia, zainteresowania,
- wiedzą, gdzie szukać informacji o zawodach i jak je poznawać,
- znają system kształcenia- różne ścieżki kariery,
- mają świadomość, że zawód nie jest wybierany na całe życie i że każdy człowiek może wykonywać kilka zawodów, które można zdobyć różnymi drogami,
- z szacunkiem odnoszą się do pracy i różnych zawodów,
- czują się odpowiedzialni za swój los i swoją przyszłość,
- trafnie planują swoją karierę zawodową.

Dla rodziców:

- Znają aktualne informacje o typach szkół i możliwościach kształcenia, o rynku pracy,
- Potrafią efektywnie wspierać dzieci w podejmowaniu przez nie decyzji o dalszej drodze kształcenia.

Dla szkoły:

- utworzenie na terenie szkoły bazy informacji edukacyjnej i zawodowej oraz zapewnienie jej systematycznej aktualizacji,
- optymalne wyniki edukacyjne uczniów oraz wyniki egzaminu ósmoklasisty.

Dla środowiska lokalnego:

- zwiększenie trafności decyzji edukacyjnych uczniów wybierających szkołę ponadpodstawową,
- promocja lokalnych instytucji i zakładów pracy.

Korzyści dla pracodawcy:

- zatrudnia świadomych pracowników, którzy dokonali trafnych wyborów zawodowych oraz szanują i znają wartość swojej pracy.

12. Sojusznicy – sieć podmiotów/instytucji współpracujących ze szkołą

Wszystkie działania w zakresie współpracy z sojusznikami w ramach realizacji działań z doradztwa zawodowego uwzględniają specyfikę szkoły, jej potrzeby i możliwości. Ponadto szkoła nawiązuje stały kontakt z doradcami z innych szkół i placówek, tworząc tym samym sieć współpracy. Szkoła współpracuje w szczególności z:

Szkołami ponadpodstawowymi – programowo wyższymi, np.:

- promocja oferty kształcenia poprzez spotkania informacyjne z przedstawicielami

- szkół na terenie szkoły;
    - organizowanie Dni Otwartych dla uczniów klas VIII;
    - prowadzenie warsztatów o charakterze zawodoznawczym;
    - organizowanie lekcji zawodoznawczych.

Pracodawcami (zakładami pracy) np.:

- spotkania z przedstawicielami zawodów jako przykłady ludzi, którzy odnieśli sukces w życiu zawodowym;
- przeprowadzanie wywiadów przedstawicielami zawodów na temat specyfiki pracy w wybranym zawodzie lub na wybranym stanowisku pracy;
- wycieczki zawodoznawcze i obserwacje zawodowe;
- udział w wizytach zawodoznawczych organizowanych w branżowych centrach umiejętności oraz w podmiotach stanowiących potencjalne miejsce zatrudnienia absolwentów;

Instytucjami Rynku Pracy, np. Urzędem Pracy

- informowanie o zmianach i trendach na lokalnym i krajowym rynku pracy;
- przedstawianie prognozy zapotrzebowania wśród pracodawców na pracowników – barometr zawodów;
- udostępnianie zasobów informacji edukacyjnych i zawodowych;

Ponadto szkoła współpracuje z:

• Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną
• Ochotniczym Hufcem Pracy,
• Ośrodkiem Rozwoju Edukacji,
• Biblioteką
• doradcami zawodowymi z innych szkół i placówek (sieć współpracy),
• innymi podmiotami, które są partnerami w realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego, np.: organizacje pozarządowe (stowarzyszenia), lekarz medycyny pracy, placówki edukacyjne, itp.

13. Zasoby materialne szkoły

Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu są realizowane w sali, w której możliwy jest dostęp do komputera z Internetem oraz rzutnik multimedialny bądź tablica interaktywna. Doradca zawodowy ma dostęp do pracowni komputerowej w celu prowadzenia zajęć grupowych – jeżeli tematyka zajęć będzie tego wymagała. Uczniowie mają dostęp do komputerów.

- Wyposażenie doradcy zawodowego stanowią:
- biblioteczka z materiałami i publikacjami dla uczniów, dla nauczycieli i rodziców;
- sprzęt do ekspozycji materiałów drukowanych;
- sprzęt do powielania materiałów informacyjnych (np. drukarka);
- zbiory informacji drukowanych (informatory, ulotki, czasopisma specjalistyczne, itp.);
- zbiory informacji multimedialnych (filmy, płyty CD, programy komputerowe itp.);
- materiały wspomagające pracę doradcy i nauczycieli: ankiety, kwestionariusze,
- scenariusze zajęć itp.; materiały biurowe i inne niezbędne do realizacji zajęć z zakresu doradztwa
- zawodowego, np. karty do flipcharta, markery; tablica, telewizor.

Zgodnie ze Statutu Szkoły uczniowie i rodzice zapoznawani są z cyfrowymi narzędziami doradztwa zawodowego, w tym ogólnodostępnymi platformami edukacyjnymi i stronami internetowymi, ogólnopolskimi bazami zawodów, prognozą zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy oraz platformami komunikacji z doradcą zawodowym.

14. Diagnoza potrzeb w zakresie realizacji programu WSDZ

Diagnoza potrzeb uczniów, rodziców, nauczycieli i sojuszników w otoczeniu społeczno-gospodarczym przeprowadzana jest w celu realizacji skutecznych działań z zakresu doradztwa zawodowego. Diagnozę potrzeb może przeprowadzać doradca zawodowy oraz wychowawcy i inni nauczyciele uczący w danej klasie, przy wsparciu doradcy zawodowego.

Metody diagnozy przyjęte w szkole:

- badanie ankietowe - ankieta diagnostyczna dla uczniów, rodziców i nauczycieli

lub

- rozmowa z uczniami na lekcji wychowawczej lub innych zajęciach bądź obserwacja;
- rozmowa z rodzicami podczas zebrań, spotkań indywidualnych;
- rozmowa z nauczycielami podczas rady pedagogicznej, zebrań zespołów lub w ramach indywidualnych kontaktów;
- diagnoza otoczenia społeczno-gospodarczego pod kątem kontynuowania i podjęcia współpracy.

Decyzje, w jaki sposób i w jakiej formie przeprowadzana będzie diagnoza, podejmuje szkoła.

15. Monitoring i ewaluacja

Program realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego jest monitorowany. Za monitoring odpowiada doradca zawodowy/koordynator doradztwa zawodowego w szkole. Stanowi to podstawę do okresowej ewaluacji i koniecznych modyfikacji, w celu opracowania jak najbardziej efektywnego wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego oraz aktualizacji programu realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. Może być ona przeprowadzona m.in. poprzez analizę dokumentacji (dzienniki - tematy zajęć), badania ankietowe, obserwacje, rozmowy indywidualne, itp.

Dyrektor, po konsultacji z doradcą zawodowym, ustala sposoby i zasady prowadzenia monitoringu oraz sposoby, zasady i osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie ewaluacji. Ewaluacja przeprowadzana jest w formie wybranej przez szkołę.

W czerwcu 2026 r. przeprowadzono monitoring i ewaluację realizacji Programu za rok szkolny 2025/2026 (badania ankietowe wśród nauczycieli oraz uczniów klas IV-VIII, analiza dokumentacji). Na podstawie „Monitoringu i Ewaluacji Programu Realizacji WSDZ - Szkoła Podstawowa w Strachówce, rok szkolny 2025/2026” sformułowano poniższe rekomendacje, uwzględnione w niniejszej aktualizacji Programu na rok szkolny 2026/2027:

- znaczące zwiększenie liczby wycieczek zawodoznawczych oraz spotkań uczniów z przedstawicielami zawodów i pracodawcami;

- zorganizowanie dla grona pedagogicznego szkolenia wprowadzającego z zakresu WSDZ oraz diagnozy predyspozycji zawodowych;
- zwiększenie zasięgu działań doradczych, tak aby dotarły do wszystkich uczniów;
- wzbogacenie treści doradczych o aktualne informacje o zawodach poszukiwanych na rynku pracy;
- rozwinięcie oferty warsztatów i zajęć grupowych;
- doprecyzowanie zakresu zadań poszczególnych realizatorów WSDZ, ze szczególnym uwzględnieniem nauczycieli;
- włączanie rodziców w wybrane działania doradcze, np. spotkania informacyjne dotyczące wyboru dalszej ścieżki kształcenia.

16. Zadania przy realizacji programu wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego

Lp.	Działanie	Osoby odpowiedzialne	Termin
1.	Powołanie szkolnego koordynatora doradztwa zawodowego	dyrektor	wrzesień 2026 r.
2.	Opracowanie Programu Realizacji Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego na rok szkolny 2026/2027	doradca zawodowy, wychowawcy	wrzesień 2026 r.
3.	Zapoznanie Rady Pedagogicznej z Programem Realizacji Wewnątrzszkolnego systemu Doradztwa Zawodowego na rok szkolny 2026/2027	dyrektor	wrzesień 2026 r.
4.	Oddziały przedszkolne (treści programowe, wycieczki do zakładów pracy, spotkania z przedstawicielami ciekawych zawodów)	wychowawcy, pedagog, psycholog, doradca zawodowy, nauczyciele przedmiotów specjaliści	cały rok szkolny

5.	Klasy 1-3 (treści programowe, wycieczki do zakładów pracy, spotkania z przedstawicielami ciekawych zawodów)	wychowawcy, pedagog, psycholog, doradca zawodowy, nauczyciele przedmiotów, specjaliści	cały rok szkolny
6.	Klasy 4-6 (treści programowe, wycieczki do zakładów pracy, spotkania z przedstawicielami ciekawych zawodów, spotkania z absolwentami szkoły)	wychowawcy, pedagog, psycholog, doradca zawodowy, nauczyciele przedmiotów, specjaliści	cały rok szkolny
7.	Klasy 7-8 (treści programowe, wycieczki do zakładów pracy, spotkania z przedstawicielami ciekawych zawodów, spotkania z absolwentami szkoły)	wychowawcy, pedagog, psycholog, doradca zawodowy, nauczyciele przedmiotów, specjaliści	cały rok szkolny
8.	Zapoznanie rodziców z Programem Realizacji Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego na rok szkolny 2026/2027 – strona internetowa	wychowawcy, doradca zawodowy,	wrzesień 2026 r.
9.	Spotkanie z rodzicami klasy VIII	wychowawcy	wrzesień 2026 r
10.	Spotkania z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych	dyrektor, wicedyrektor, doradca zawodowy	cały rok szkolny
11.	Pomoc uczniom klasy VIII w logowaniu się do elektronicznego systemu rekrutacji szkół ponadpodstawowych	doradca zawodowy, nauczyciel informatyki, wychowawca	maj/czerwiec
12.	Tworzenie ściennej gazetki doradztwa zawodowego	doradca zawodowy, pedagog, specjaliści	cały rok szkolny

13.	Indywidualne rozmowy z uczniami i ich rodzicami	pedagog, psycholog doradca zawodowy, wychowawcy, nauczyciele, specjaliści,	cały rok szkolny
14.	Śledzenie zmian dotyczących doradztwa edukacyjno-zawodowego	dyrektor, wicedyrektor, wychowawcy, nauczyciele, specjaliści, pedagog, psycholog, doradca zawodowy	cały rok szkolny
15.	Współpraca z instytucjami wspierającymi szkołę w działalności doradczej	pedagog, psycholog, wychowawcy, doradca zawodowy	cały rok szkolny
16.	Ewaluacja realizacji	doradca zawodowy, pedagog, psycholog, wychowawcy, nauczyciele	czerwiec 2027 r.

17. Oddziały przedszkolne w szkole podstawowej

17.1. Cel preorientacji

Celem preorientacji zawodowej jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień

17.2. Treści programowe

TREŚCI PROGRAMOWE Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA PRZEDSZKOLI, ODDZIAŁÓW PRZEDSZKOLNYCH W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH I INNYCH FORM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

1. Poznanie siebie
Dziecko:
1.1 określa, co lubi robić;
1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;
1.3 określa, co robi dobrze;
1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy
Dziecko:
2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
2.3 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;
2.4 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
2.5 opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie
Dziecko:
3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych
Dziecko:
4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;
4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;
4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

Warunki i sposób realizacji

Orientacja zawodowa w oddziałach przedszkolnych jest realizowana:

- podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego;
- w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez:
    - bieżącą pracę z uczniami przez wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu prowadzoną przez nauczycieli, nauczycieli wychowawców i specjalistów;

- zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów tj. pozostałe działania związane z doradztwem zawodowym realizowane w szkole i poza nią;
- zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.

18. Oddziały nauczania wczesnoszkolnego, klasy I–III

18.1. Cel orientacji zawodowej

Celem orientacji zawodowej jest zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień.

18.2. Treści programowe

TREŚCI PROGRAMOWE Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA KLAS I-VI SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

A. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas I-III szkół podstawowych

1. Poznanie siebie

Uczeń:
1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
1.2 prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:
2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
2.3 opisuje, czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
2.6 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:
3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;
3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:
4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Warunki i sposób realizacji

Orientacja zawodowa w oddziałach klas I-III jest realizowana:

- podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego;
- w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez:
    - bieżącą pracę z uczniami przez wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu prowadzoną przez nauczycieli, nauczycieli wychowawców i specjalistów;
    - zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów tj. pozostałe działania związane z doradztwem zawodowym realizowane w szkole i poza nią;
    - zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.

19. Oddziały klas IV–VI

19.1. Cel orientacji zawodowej

Celem orientacji zawodowej jest zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań

i uzdolnień.

17.1. Treści programowe

B. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas IV-VI szkół podstawowych

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:
1.1 określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
1.4 prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:
2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
2.4 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:
3.1 wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:
4.1 opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;
4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Warunki i sposób realizacji

Orientacja zawodowa w oddziałach klas IV-VI jest realizowana:

- podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego;
- w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez:
    - bieżącą pracę z uczniami przez wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu prowadzoną przez nauczycieli, nauczycieli wychowawców i specjalistów;
    - zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów tj. pozostałe działania związane z doradztwem zawodowym realizowane w szkole i poza nią;
    - zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.

18. Oddziały klas VII–VIII

18.1. Cel doradztwa zawodowego

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.

18.2. Treści programowe

TREŚCI PROGRAMOWE Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA KLAS VII I VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:
1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:
2.1 wykorzystuje umiejętności cyfrowe do efektywnego przeszukiwania ogólnodostępnych platform edukacyjnych i stron internetowych w celu pozyskania informacji na temat zawodów;
2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców, z uwzględnieniem możliwości pracy zdalnej, elastycznych form zatrudnienia i przedsiębiorczości;
2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy, w tym przez wolontariat, udział w projektach społecznych lub praktykach absolwenckich;
2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
2.7 dokonuje autoprezentacji.
2.8 charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym publiczne służby zatrudnienia, Ochotnicze Hufce Pracy i agencje zatrudnienia;

2.9 charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
2.10 rozpoznaje wpływ nowych technologii, w tym sztucznej inteligencji, na zmiany w zawodach i formach zatrudnienia.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:
3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i uczelni pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji poza formalnej i nieformalnej;
3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.
3.5 analizuje korzyści i wyzwania związane z wyborem szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe, w tym możliwości szybszego wejścia na rynek pracy, zdobycia kwalifikacji zawodowych oraz dalszego kształcenia.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:
4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
4.4 planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi informatycznych oraz ogólnodostępnych platform edukacyjnych i stron internetowych, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

Warunki i sposób realizacji

Doradztwo zawodowe w oddziałach klas VII i VIII jest realizowana:

- podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego wynikających z ramowych planów nauczania, które są prowadzone przez doradcę zawodowego, gdzie doradca zawodowy prowadzący te zajęcia opracowuje rozkład zajęć dla oddziałów klas VII i VIII na zajęcia dydaktyczne w wyznaczonej liczbie godzin wynikającej z ramowych planów nauczania zgodnie z przewidzianymi treściami programowymi;
- podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego;
- w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez:
    - bieżącą pracę z uczniami przez wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu prowadzoną przez nauczycieli, nauczycieli wychowawców i specjalistów;
    - zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów tj. pozostałe działania związane z doradztwem zawodowym realizowane w szkole i poza nią;
    - zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.

19. Program Realizacji Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

PREORIENTACJA ZAWODOWA

Oddziały Przedszkolne

Cele działań: CELE: 1 wyjaśnienie znaczenia pracy w życiu człowieka 2. Zapoznanie uczniów ze światem zawodów, 3. Uruchamianie kreatywności uczniów na temat swojej przyszłości Zapoznaje uczniów ze znaczeniem własnych zainteresowań i predyspozycji w wyborze właściwego zawodu

opis działania	forma realizacji /metody	realizowane treści programowe	osoba odpowiedzialna	termin realizacji
Zajęcia p.t. Moje pierwsze portfolio. Dzieci siedząc w kręgu, przekazują sobie wzajemnie wspólną maskotkę grupy, i trzymając ją w rękach, nazywają ją własnym imieniem, określają co lubią robić, czego się uczyć, a w następnej rundzie, to co robią najlepiej (rysować, grać w piłkę itp). Pełen scenariusz zajęć znajduje się w publikacji ORE: Przykładowy program preorientacji zawodowej dla przedszkola z proponowanymi scenariuszami ; str. 31	Podczas zajęć, zabawy w kręgu, rozmowy, dyskusja	**Poznanie siebie.** Dziecko określa, co lubi robić; Dziecko określa, co robi dobrze. **Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko opowiada o sobie w grupie rówieśniczej; **Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie** – dziecko nazywa czynności, których lubi się uczyć.	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	wrzesień

Urządzanie kącików zainteresowań (np. kącik artystyczny, konstrukcyjny, przyrodniczy, czytelniczy lub inne). Dzieci wybierają przedmioty do poszczególnych kącików, a następnie dokonują wyboru, w których chcą spędzić czas. Na koniec dnia, oceniają efekty własnych aktywności w poszczególnych kącikach. Przykładowy scenariusz podobnych zajęć znajduje się w publikacji ORE: Przykładowy program preorientacji zawodowej dla przedszkola z proponowanymi scenariuszami ; str. 33	Podczas zajęć, praca w grupach, praca indywidualna, rozmowa moderowana	**Poznanie siebie**. Dziecko podaje przykłady różnych zainteresowań; Dziecko określa, co robi dobrze; **Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny; **Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.** Dziecko podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	październik
Zajęcia pt. Mamy różne talenty. Nauczyciel na obrazkach pokazuje dzieciom różne sprawności (rysowanie, śpiewanie, siła fizyczna, pomaganie innym itp.) Każde dziecko dostaje własny zestaw tych samych obrazków i wybiera te, które w jego opinii pasują do niego. Następnie dzieci, pracując w parach, porównują swoje wybory. Na koniec - w kręgu - nauczyciel podsumowuje ćwiczenie, wskazując na różnorodność talentów i zainteresowań dzieci.	Podczas zajęć, zabawy w kręgu, rozmowy w parach, dyskusja	**Poznanie siebie.** Dziecko określa, co robi dobrze; **Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko opowiada o sobie w grupie rówieśniczej;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	kwiecień
Zajęcia p.t. U źródeł wiedzy! **przeprowadzenie wg scenariusza zajęć znajdującego się w publikacji ORE: Przykładowy program preorientacji zawodowej dla przedszkola z proponowanymi scenariuszami ; str. 79**	Podczas zajęć, praca w grupach, praca indywidualna, rozmowa w kręgu	**Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie** – dziecko nazywa czynności, których lubi się uczyć.	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	styczeń

Zajęcia, p.t. Zobacz, jak wygląda świat. Odgrywanie różnych ról zawodowych w zabawie, podawanie nazw zawodów wykonywanych przez osoby w najbliższym otoczeniu i tych, które wzbudziły zainteresowanie oraz identyfikowanie i opisywanie czynności zawodowych wykonywanych przez te osoby. Pełen scenariusz zajęć znajduje się w publikacji ORE: Przykładowy program preorientacji zawodowej dla przedszkola z proponowanymi scenariuszami ; str. 49.	Podczas zajęć, metoda sytuacyjna; Rozmowa kierowana; odgrywanie ról	**Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko odgrywa różne role zawodowe w zabawie;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	marzec
Spotkania z przedstawicielami zawodów (policjant, pielęgniarka, kierowca, fryzjer, ogrodnik, sprzedawca itp.). W trakcie spotkania dzieci zadają gościowi pytania, a następnie przedstawiają to, czego się dowiedziały w formie rysunkowej.	Podczas zajęć, pogadanka, prace rysunkowe, galeria prac dzieci	**Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	Jeden raz w miesiącu przez cały rok
Oglądanie wybranych odcinków filmów Strażak Sam i Budowniczy Bob – identyfikowanie czynności zawodowych.	Podczas zajęć, projekcja filmowa, rozmowa	**Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	Jeden raz w miesiącu przez cały rok
Oglądanie wybranych odcinków serialu telewizji ABC, p.t. Kulisy, czyli Błękitek poznaje zawody – identyfikowanie czynności zawodowych, rozmowa o zainteresowaniach i talentach, które pomagają wykonywać poznawane zawody.	Podczas zajęć, projekcja filmowa, rozmowa	**Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	Jeden raz w miesiącu przez cały rok
Wycieczka do miejsca pracy – np. straż pożarna, poczta, piekarnia, rozgłośnia radiowa, itp.	Wyjście zorganizowane	**Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	4 x w roku

Zajęcia, pt. Wiem, kto pracuje w szkole. Do wykorzystania scenariusz zajęć z publikacji ORE, pt. Wiem, kto pracuje w przedszkolu: Przykładowy program preorientacji zawodowej dla przedszkola z proponowanymi scenariuszami ; str. 65 **Dziecko opisuje czynności wykonywane przez pracowników szkoły; nazywa zawody osób pracujących w szkole; wyraża własne opinie; obdarza uwagą inne dzieci i osoby dorosłe.**	Podczas zajęć, rozmowa, dyskusja; burza mózgów; metoda zabawowa; wywiad;	**Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	październik
Lektura i omówienie z dziećmi wiersza „Wszyscy dla wszystkich" J. Tuwima.	Podczas zajęć; praca w grupie, rozmowa kierowana	**Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	marzec
Lektura i omówienie wiersza Z. Lengrena p.t. Kim ja będę, a następnie odkrywanie zawodów ukrytych w zagadkach czytanych przez nauczyciela. **Pełen scenariusz zajęć znajduje się w publikacji ORE: Przykładowy program preorientacji zawodowej dla przedszkola z proponowanymi scenariuszami ; str. 67.**	Podczas zajęć; praca w grupie, rozmowa kierowana	**Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	kwiecień
Zabawa pt. Kto to zrobił? (dopasowywanie atrybutów do zawodów): dzieci wspólnie z nauczycielem identyfikują osoby i zawody, np. „Jedziemy autobusem" (Kto prowadzi? Kto wyprodukował…? Kto posprzątał…?) itp.	Podczas zajęć; Praca w grupie, rozmowa kierowana	**Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	kwiecień
Realizowanie tematu kompleksowego p.t. Jestem aktorem. Dzieci wcielają się w różne role, odgrywają scenki, w których występują przedstawiciele różnych zawodów.	Podczas zajęć; Praca w grupie, rozmowa kierowana, elementy dramy	**Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	luty

Zabawa p.t. Zgadnij, czyje to narzędzie. Dzieci losują kartoniki przedstawiające różne narzędzia i opisują, kto, w jakiej sytuacji z nich korzysta i w jaki sposób. Następnie otrzymują wybrane narzędzia (kredki, farby, pędzle, plastelinę itp.) i tworzą dowolną pracę plastyczną o tematyce świątecznej.	Podczas zajęć; praca w grupie, rozmowa kierowana, praca plastyczna	**Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	grudzień
Dzieci otrzymują kartki A4 z narysowanym konturem małego człowieka. Ich zadaniem jest stworzenie własnego wizerunku, uwzględniającego nie tylko wygląd zewnętrzny, ale też to, co lubią robić, czego się uczyć, (dzieci rysują narzędzia, które wykorzystują, inne osoby czy zwierzęta), a następnie przedstawiają siebie na forum grupy.	Podczas zajęć, praca indywidualna, rozmowa kierowana w grupie	**Świat zawodów i rynek pracy.** Dziecko opowiada o sobie w grupie rówieśniczej; **Poznanie siebie.** Dziecko określa, co lubi robić; Poznanie siebie. Dziecko podaje przykłady różnych zainteresowań; Dziecko określa, co robi dobrze; Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie – dziecko nazywa czynności, których lubi się uczyć	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	marzec
Zajęcia p.t Kim będę, gdy dorosnę. Do wykorzystania scenariusz zajęć z publikacji ORE, pt. Kim chcę zostać w przyszłości: Przykładowy program preorientacji zawodowej dla przedszkola z proponowanymi scenariuszami ; str. 87	Podczas zajęć; Praca w grupie, rozmowa kierowana, elementy dramy	**Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.** Dziecko opowiada, kim chciałoby zostać;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	maj
"Gra miejska" na terenie szkoły przygotowana jako zajęcia terenowe podsumowujące rok szkolny. Dzieci podążają według odnajdywanych przez siebie znaków między poszczególnymi, przygotowanymi dla nich stacjami, otrzymują zadania do wykonania, zagadki itp. Zadania dla dzieci powiązane są z ich doświadczeniami edukacyjnymi w ciągu roku szkolnego.	Podczas zajęć, gra terenowa	**Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.** Dziecko na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu; Dziecko podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego, pedagog, szkolny doradca zawodowy, pielęgniarka, inne osoby zaangażowane przez wychowawcę	czerwiec
Zajęcia p.t. Umiem zdecydować. **Nauczyciel czyta dzieciom różne historyjki, przedstawiające sytuacje, w których dzieci musiały podejmować trudne decyzje (np. chłopiec zadzwonił na pogotowie, bo babcia**	Podczas zajęć, praca indywidualna,	**Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.**	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	czerwiec

zemdlała; dziewczynka będąc sama w domu nie otworzyła drzwi obcemu mężczyźnie itp.). Niektóre decyzje były właściwe, inne błędne. Dzieci analizują te sytuacje i opisują, jaką decyzję one by podjęły, będąc na miejscu dzieci z opowiadań.	rozmowa kierowana w grupie	Dziecko podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej;		
„Jesienne parasole" – udział w ogólnopolskim konkursie plastycznym. Wprowadzanie dzieci do udziału w konkursach i uroczystościach pozaprzedszkolnych, dzieci same decydują o chęci wzięcia udziału w konkursie.	Konkurs plastyczny, praca przygotowująca do konkursu	**Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.** Dziecko podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	październik
Realizacja programu profilowego „Dzieci takie jak my – wytrwałość i odwaga". Rozwijanie u dzieci poczucia sprawstwa. Uświadomienie, że wytrwałość prowadzi nas do tego czego pragniemy. Człowiek wytrwały, ciężko pracując jest w stanie osiągnąć wiele.	Podczas zajęć; Praca w grupie, rozmowa kierowana,	**Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.** Dziecko podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej;	Nauczyciel wychowawca oddziału przedszkolnego	maj

Opracowanie na podstawie Przykładowego programu preorientacji zawodowej dla przedszkola z proponowanymi scenariuszami autorstwa Miłosz Bujakowski, Izabela Chmiel, Jolanta Hytkowska-Fąfara, Kinga Łabędzka-Stanecka, Kinga Sarad-Deć, Danuta Sowiar wydanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji Al. Jerozolimskie 28 00-478 Warszawa

ORIENTACJA ZAWODOWA

Klasy I-III SP

Cele działań: CELE: 1 wyjaśnienie znaczenia pracy w życiu człowieka 2. Zapoznanie uczniów ze światem zawodów, 3. Uruchamianie kreatywności uczniów na temat swojej przyszłości Zapoznaje uczniów ze znaczeniem własnych zainteresowań i predyspozycji w wyborze właściwego zawodu

TEMATYKA DZIAŁAŃ	METODY I FORMY REALIZACJI DZIAŁAŃ	EFEKTY PODJĘTYCH DZIAŁAŃ	OSOBY ODPOWIEDZIALNE, TERMIN	PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE
1. Poznanie siebie swoich zainteresowań	Zajęcia integracyjne w klasach Występy uczniów podczas imprez szkolnych – prezentacja talentów aktorskich, tanecznych, recytatorskich i innych Udział uczniów w kołach zainteresowań Zachęcanie do udziału w konkursach, akcjach itp.	Uczeń: 1.1. Opisuje swoje zainteresowania i określa w jaki sposób można je rozwijać 1.2. Prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób 1.3. Podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi 1.4. Podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach 1.5. Podejmuje działania w sytuacjach	Wychowawcy klas, nauczyciele Cały rok szkolny	Rodzice Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

		zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla innych		
2. Świat zawodów i rynek pracy	Organizowanie spotkań z przedstawicielami różnych zawodów Wykorzystywanie różnych sytuacji dydaktyczno-wychowawczych w celu prezentowania ciekawych zawodów Wycieczki do zakładów pracy Przedstawienia, filmy, zabawy zawodoznawcze, konkursy	Uczeń: 2.1. Odgrywa różne role zawodowe w zabawie 2.2. Podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach 2.3. Opisuje czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach 2.4. Omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje 2.5. Opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu 2.6. Posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem	Wychowawcy klas, nauczyciele Cały rok szkolny	

		oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny		
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.	Dbanie o sprzyjające warunki uczenia się podczas zajęć dydaktyczno-wychowawczych Przeprowadzenie zajęć na temat czynników pomagających i przeszkadzających w procesie uczenia się Współpraca z rodzicami w zakresie wspierania organizacji procesu uczenia się dzieci w środowisku rodzinnym	Uczeń: 3.1. Uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności 3.2. Wskazuje treści, których lubi się uczyć 3.3. Wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich	Wychowawcy klas, Nauczyciele Cały rok szkolny	Rodzice
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych	Rozwoju kompetencji emocjonalnych i komunikacyjnych Udzielanie rodzicom informacji na temat predyspozycji uczniów Kierowanie do specjalistów w razie trudności rozwojowych	Uczeń: 4.1. Opowiada kim chciałby zostać i co chciałby robić 4.2. Planuje swoje działania i działania grupy wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu	Wychowawcy klas, nauczyciele	Rodzice Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

		4.3.Próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.		

DORADZTWO ZAWODOWE

Klasy IV-VI SP

Cele działań: CELE: 1. wyjaśnienie znaczenia pracy w życiu człowieka 2. Zapoznanie uczniów ze światem zawodów, 3. Uruchamianie kreatywności uczniów na temat swojej przyszłości 4. Zapoznanie uczniów ze znaczeniem własnych zainteresowań i predyspozycji w wyborze właściwego zawodu

TEMATYKA DZIAŁAŃ	METODY I FORMY REALIZACJI DZIAŁAŃ	EFEKTY PODJĘTYCH DZIAŁAŃ	OSOBY ODPOWIEDZIALNE, TERMIN	PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE
1. Poznawanie własnych zasobów	Zajęcia integracyjne w klasach Występy uczniów podczas imprez szkolnych – prezentacja talentów aktorskich, tanecznych, recytatorskich i innych Udział uczniów w pracy Samorządu Uczniowskiego Udział uczniów w kołach zainteresowań	Uczeń: 1.1. Określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje 1.2. Wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia 1.3. Podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania,	Wychowawcy klas, nauczyciele Cały rok szkolny	Rodzice Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

	Zachęcanie do udziału w konkursach, olimpiadach, akcjach, itp. Realizacja przez wychowawców na godzinach wychowawczych zajęć	formułując wnioski na przyszłość 1.4. Prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców		
2. Świat zawodów i rynek pracy	Organizowanie spotkań z przedstawicielami różnych zawodów Wykorzystywanie różnych sytuacji dydaktyczno-wychowawczych w celu prezentowania ciekawych zawodów Wycieczki do zakładów pracy Przedstawienia, filmy, konkursy	Uczeń: 2.1. Wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikację pracy w zawodach 2.2. Opisuje czym jest praca i jakie ma. Znaczenie w życiu człowieka 2.3. Podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe 2.4. Posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich	Wychowawcy klas, nauczyciele Cały rok szkolny	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Rodzice

		przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny 2.5. Wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą		
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.	Dbanie o sprzyjające warunki uczenia się podczas zajęć dydaktyczno-wychowawczych Przeprowadzenie zajęć na temat czynników pomagających których lubi się uczyć i przeszkadzających w procesie uczenia się Współpraca z rodzicami w zakresie wspierania organizacji procesu uczenia się dzieci w środowisku rodzinnym	Uczeń: 3.1. Wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych przykładów oraz omawia swój indywidualny sposób nauki. 3.2. Wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć. 3.3. Samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.	Wychowawcy klas, nauczyciele Cały rok szkolny	Szkoły Ponadpodstawowe
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji	Rozwoju kompetencji emocjonalnych i komunikacyjnych	Uczeń: 4.1. Opowiada o swoich planach	Wychowawcy klas, nauczyciele	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

edukacyjno-zawodowych	Udzielanie rodzicom informacji na temat predyspozycji uczniów Kierowanie do specjalistów w razie trudności rozwojowych	edukacyjno-zawodowych. 4.2. Planuje swoje działania lub działania grupy wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu. 4.3. Próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.		

DORADZTWO ZAWODOWE

Klasy VII-VIII SP

Cele działań: CELE: 1 Poznanie własnych predyspozycji zawodowych. 2. Rozwijanie umiejętności pracy zespołowej. 3. Umiejętność określenia sowich mocnych stron, świadomość ograniczeń. 4 Znajomość czynników trafnego wyboru zawodu przy jednoczesnej analizie własnych możliwości psychofizycznych z wymaganiami szkoły i zawodu.

TEMATYKA DZIAŁAŃ	METODY I FORMY REALIZACJI DZIAŁAŃ	EFEKTY PODJĘTYCH DZIAŁAŃ	OSOBY ODPOWIEDZIALNE, TERMIN	PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE
1. Poznawanie własnych zasobów	1.1 Nawiązanie współpracy z instytucjami, stowarzyszeniami zajmującymi się poradnictwem kariery dla młodzieży 1.2. Zastosowanie wystandaryzowanego narzędzia Testów Psychologicznych i Pedagogicznych - Badanie diagnostyczne: Profil zainteresowań zawodowych w klasach VII	1.1.Określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych. 1.2.Rozpoznaje własne zasoby /zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe/. 1.3.Dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ś 1.4.cieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z	Wrzesień Doradca zawodowy Doradca zawodowy	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Przedsiębiorcy

	1.3. Indywidualne rozmowy doradcze dla uczniów z klas VII i VIII 1.4. Ujęcie w planach wychowawczych poszczególnych klas modułów tematycznych takich jak: • Poznaj siebie – swoje zainteresowania • Moje mocne strony 1.5. Realizacja zajęć z doradztwa zawodowego w klasach VII i VIII	autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł. 1.5. Rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjnych. 1.6. Rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej. 1.7. Określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe 1.8. Określa własną hierarchię wartości i potrzeb.	Cały rok szkolny Wychowawcy, Nauczyciele Cały rok szkolny Doradca zawodowy	
2. Świat zawodów i rynek pracy	2.1. Gromadzenie i udostępnianie informacji dotyczących wiedzy o	Uczeń: 2.1. Wykorzystuje umiejętności cyfrowe do efektywnego przeszukiwania	Nauczyciele, wychowawcy, szkolny Bibliotekarz	Biblioteka szkolna, Powiatowy Urząd Pracy

	zawodach, potrzebach rynku pracy 2.2. Wykład doradcy zawodowego dotyczący rynku pracy. 2.3. Tworzenie w ramach poszczególnych przedmiotów (np. w ramach projektów 2.4. edukacyjnych, kół zainteresowań, konkretnych tematów lekcyjnych w ramach programów nauczania) powiązań do list zawodów związanych z danym przedmiotem, dziedziną nauki np. lista zawodów związanych z biologią, historią, informatyką, sztuką itp. w celu pokazywania uczniom fascynującym się danym przedmiotem perspektyw zgłębiana danej wiedzy na dalszych etapach kształcenia edukacyjnego i	ogólnodostępnych platform edukacyjnych i stron internetowych w celu pozyskania informacji na temat zawodów. 2.2. Porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców, z uwzględnieniem możliwości pracy zdalnej, elastycznych form zatrudnienia i przedsiębiorczości. 2.3 Wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy. 2.4 Uzasadnia znaczenie pracy w życiu. 2.5Analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy, w tym przez wolontariat, udział w projektach społecznych lub praktykach absolwenckich.	Cały rok szkolny	

	torującego drogę do wyboru zawodu 2.4. W miarę możliwości prelekcje dla uczniów „Pasja – cenny drogowskaz w wyborze drogi zawodowej” w ramach tzw. spotkań z ciekawymi ludźmi	2.6. Wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową. 2.7.Dokonuje autoprezentacji. 2.8. Charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym publiczne służby zatrudnienia, Ochotnicze Hufce Pracy i agencje zatrudnienia. 2.9. Charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania. 2.10. Rozpoznaje wpływ nowych technologii, w tym sztucznej inteligencji, na zmiany w zawodach i formach zatrudnienia.		
2. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.	2.6.Spotkanie z rodzicami – Rodzic doradcą zawodowym dziecka 2.7.Zachęcanie uczniów do udziału w konkursach	Uczeń: 3.1. Analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i uczelni pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z	Wychowawcy, nauczyciele Cały rok szkolny	Szkoły Ponadpodstawowe

	regionalnych propagujących tematykę Doradztwa Zawodowego 2.8. Zapoznanie z ofertą szkół Ponadpodstawowych powiatu, możliwość konfrontacji własnych planów i zamierzeń w zestawieniu z realnymi wymogami	dostępnych źródeł informacji. 3.2 Analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznawania własnych zasobów. 3.3 Charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji formalnej i nieformalnej. 3.4 Określa znaczenie uczenia się przez całe życie. 3.5. Analizuje korzyści i wyzwania związane z wyborem szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe, w tym możliwości szybszego wejścia na rynek pracy, zdobycia kwalifikacji zawodowych oraz dalszego kształcenia.		
3. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych	4.1 Konkurs plastyczny dla uczniów – „Moja wymarzona praca”	Uczeń: 4.1. Dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym.	Doradca zawodowy	Rodzice

	4.2. Akcja informacyjno-konsultacyjna dla rodziców i uczniów dotycząca pomocy w wyborze dalszego kształcenia	4.2 Określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby. 4.3 Identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy. 4.4 Planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi informatycznych oraz ogólnodostępnych platform edukacyjnych i stron internetowych, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.		

20. Działania z zakresu doradztwa zawodowego podejmowane w klasach VII i VIII

Tematy zajęć doradztwa zawodowego w poszczególnych klasach realizowanych przez doradcę zawodowego ułożone zgodnie z modułową strukturą programu w każdej klasie realizowane są na zajęciach doradztwa zawodowego tematy ze wszystkich czterech wskazanych obszarów.

Tematy zajęć w klasie 7

Dział tematyczny	Tematy zajęć
1. Poznanie własnych zasobów.	1. Moje umiejętności – moje sukcesy 2. Moje portfolio i e-portfolio 3. Jakie wartości są dla mnie ważne?
2. Świat zawodów i rynek pracy.	4. Zawody wokół nas 5. Moje zasoby i preferencje a oczekiwania pracodawców 6. Wolontariat – wstępem do kariery
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.	7. Szkoły zawodowe – szkołami pozytywnego wyboru 8. Szkoła podstawowa i co dalej? Moja edukacyjna przygoda
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.	9. Kariera zawodowa. Co w trawie piszczy? 10. Doradca zawodowy – kto to taki?

Tematy zajęć w klasie 8

Dział tematyczny	Tematy zajęć
1. Poznanie własnych zasobów.	1. Zdolności i uzdolnienia 2. Czy i ja mogę być bohaterem? 3. Rozpoznaję swoje aspiracje
2. Świat zawodów i rynek pracy.	4. Jak scharakteryzować współczesny rynek pracy? 5. Autoprezentacja, czyli sztuka przedstawiania siebie 6. Praca jako wartość w życiu człowieka
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.	7. Informacje w zasięgu ręki, czyli poznaję ofertę szkół ponadpodstawowych 8. Jak długo uczymy się?
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.	9. Jak wybrać szkołę? 10. Kim chcę zostać w przyszłości?

Opracowanie na podstawie Przykładowego programu doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami autorstwa Aliny Dziurkowskiej, Bożeny Fronczek, Sebastiana Glazińskiego, Edyty Kaczmarek, Anety Karmowskiej, Renaty Maciejczyk, Marioli Modelskiej, Haliny Pasternackiej, Anny Sowińskiej, Edyty Załoga wydanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji Al. Jerozolimskie 28 00-478 Warszawa

21. Słownik pojęć

- **Działania związane z doradztwem zawodowym** – ogół zaplanowanych i systematycz-nych działań podejmowanych przez przedszkole, szkołę lub placówkę, których celem jest przygotowanie i wspieranie uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodo-wych. Działania te obejmują m.in. zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia zwią-zane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, działania skierowane do rodziców i nauczy-cieli, współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

- **Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego** – zajęcia grupowe organizowane dla uczniów klasy VII i VIII szkoły podstawowej, branżowej szkoły I stopnia, liceum ogólnokształcącego i technikum (*Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe*, art. 109.1. pkt 7), których wymiar określa *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w spra-wie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół* (Dz.U. z 2017 r., poz. 703).

- **Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu** – zajęcia indywidualne i grupowe prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (*Ustawa Prawo oświatowe* art. 109.1. pkt 5 oraz *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szko-łach podstawowych i ponadpodstawowych oraz placówkach* – Dz.U. z 2017 r., poz. 1591).

- **Preorientacja zawodowa** – ogół działań o charakterze wychowawczym, podejmowanych przez nauczycieli i rodziców, ukierunkowanych na zbliżanie dzieci w wieku przedszkolnym do środowiska pracy.

- **Orientacja zawodowa** – ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym ukie-runkowanych na kształtowanie u uczniów klas I–IV szkoły podstawowej pozytywnych i proaktywnych postaw wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy.

- **Doradztwo zawodowe** – uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspie-ranie uczniów klas I–VIII szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych, a także zawodowych.

- **Uczeń** – dziecko (na etapie wychowania przedszkolnego), uczeń (na etapie szkoły podsta-wowej, szkoły ponadpodstawowej z wyłączeniem szkoły policealnej), słuchacz (w szkole policealnej).

- **Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego (WSDZ)** – celowe, uporządkowane i wzajemnie powiązane działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez daną szkołę lub placówkę.

Maciej Frątczak

Nauczyciel doradca zawodowego

22. Postanowienia końcowe

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego i niniejszy Program jego realizacji stanowią podstawę organizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego w Szkole na wszystkich etapach edukacyjnych.

- Szczegółowy zakres, terminy i osoby odpowiedzialne za realizację działań w danym roku szkolnym określa niniejszy Program Realizacji Doradztwa Zawodowego.
- Program jest dokumentem otwartym i może być modyfikowany w odpowiedzi na zmieniające się przepisy prawa, potrzeby uczniów i rodziców oraz warunki funkcjonowania Szkoły, a także na podstawie wniosków z corocznego monitoringu i ewaluacji.
- Realizacja Programu wymaga współpracy całej społeczności szkolnej oraz, w miarę potrzeb, podmiotów zewnętrznych.

Opracował/a:

Stanowisko: Nauczyciel doradca zawodowego

Data: 25.09.2026 r.

Zaopiniowano przez Radę Pedagogiczną (data): .....

Zatwierdził/a (Dyrektor Szkoły): .....